

GÜVENLİK VE SAVUNMA STRATEJİLERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ AYLIK BÜLTENİ

Büyük Önder Gazi
Mustafa Kemal
Atatürk'ün annesi
Zübeyde Hanım,
cepheden cepheye
koşan oğluna
hasret, örnek bir
Türk kadını olarak
hayat sürdü

Atatürk'ün
annesi *Zübeyde Hanım*

1857

Selanik'e bir saat uzaklıktaki Langaza'da doğdu

Karaman'dan Rumeli'ye göç eden Yörük Türkmenlerinden bir ailenin tek kız çocuğu olarak dünyaya geldi

1870

Ali Rıza Efendi ile evlendi

Çocukları Fatma, Ahmet ve Ömer o dönem yaygın olan difteri hastalığından yaşamlarını yitirdi

1890

Memuriyetten ayrılan ve bir süre kereste ve tuz ticareti yapan Ali Rıza Efendi hayatını kaybetti

Ali Rıza Efendi ölünce, çocuklarıyla birlikte Langaza'da tarımla uğraşan üvey kardeşi Hüseyin Ağa'nın çiftliğinde bir süre yaşadı

Mustafa'yı eğitimine devam etmesi için Selanik'e halasının yanına gönderdi

1893

Reji memuru Ragıp Efendi ile evlendi

1912-1913

Balkan Savaşları'ndan sonra Zübeyde Hanım ve kızı Makbule İstanbul'a geldi

Selanik'te kalan Ragıp Bey birkaç yıl sonra vefat etti

1919-1922

Milli Mücadele döneminde İstanbul'da kaldı ve 3 yıl oğlunu görmedi

Mustafa Kemal, TBMM Başkanı ve Başkomutan iken Adapazarı'nda bir araya geldiği annesi Zübeyde Hanım ile Çankaya Köşkü'ne döndü

1922

İlerleyen hastalığına iyi geleceği düşüncesiyle 18 Aralık'ta İzmir'e yerleşti

1923

14 Ocak'ta 66 yaşındayken yaşamını yitirdi

ABD VE İSRAİL'İN ORTADOĞU'DA VAROLUŞ MÜCADELESİ

Prof. Dr. Fahri ERENEL
GÜVSAM Müdürü

Günümüzde Ortadoğu'da yaşananları, iki terör devleti olan ABD ve İsrail'in varoluş mücadelesi olarak adlandırabiliriz. Hegemonyası ciddi şekilde zarar gören ABD ve kanatları altındaki İsrail, Biden ve Netanyahu gibi sorumsuz ve öngörüsüz sözde liderlerin stratejileri ile yönlerini bulmaya çalışıyorlar. Ancak, rüzgâr yanlarında değil, pusulaları da yönlerini bulmaya yeterli olmuyor. İsrail, bir avuç Husi ile mücadele dahi edemeyerek, ABD ve yandaşlarını küresel deniz ticaretinin zarar gördüğü ve seyrüsefer emniyeti bahanesi Hamas-İsrail çatışmasına dahil etmesi, konunun batı medyasının tek taraflı yayınları ile oldukça abartılı bir şekilde dünya kamuoyuna sunulması Gazze katliamında artan tepkileri yansıtmaya maksadından başka bir şey değildir. İsrail, Gazze gibi Husileri de küresel kriz haline getirmeyi kendince başarmıştır. İlginç olan Husilere yönelik saldırı için oluşturulan yapıda bir Müslüman ülke olan Bahreyn'in de yer almasıdır. Bu durum İslam ülkelerinin bir zafiyeti olarak görülmektedir. Bahreyn'in bu yapıda yer almasında en büyük etkenin Husiler değil, Husilere destek sağlayan ve aralarında birçok sorun bulunan İran'a karşı batının desteğini muhtemel gelişmelere karşı yanına almak olduğu söylenebilir. Hamas-İsrail çatışması başladığında İsrail ile büyükelçileri karşılıklı geri çeken, İsrail ile her türlü ekonomik ilişkileri durdurduğunu ilan eden, Filistin davasını savunan açıklamalar yapan Bahreyn ne oldu da birden Gazze'de katliamdan en az İsrail kadar sorumlu olan ABD ve İngiltere ile aynı safta yer aldı. Tek açıklaması, İran korkusu, varoluşsal riske karşı kendini emniyete alma güdüsüdür. Kızıldeniz'de deniz ticareti gerçekten aksamakta mıdır? Elbette hayır. Husiler bugüne kadar İsrail gemileri ile İsrail'e malzeme ve yakıt vb. taşıyan gemileri hedef almıştır. Bunun dışında diğer ülkelere ait gemilere yönelik bir saldırı söz konusu olmamıştır. Süveyş Kanalı yönetiminden yapılan açıklamaya göre; Ümit Burnundan dolanan gemi sayısı sadece 55'tir. Kızıldeniz ve Süveyş kanalından geçen gemi sayısı ise 2000 üzerindedir. Sanıldığı gibi küresel deniz ticaretinin askıya alınması veya zarar görmesi söz konusu değildir. Zarar görmekte olan İsrail'dir. İsrail'in Akabe körfezindeki Eliat Limanı faaliyetleri saldırılar nedeni ile durma noktasına gelmiştir. Çatışmalar nedeni ile ekonomisi giderek çıkmaza girmekte olan İsrail, en önemli limanını kullanmama tehlikesi ile karşılaşmıştır.

Kızıldeniz'de yaşanan gerçekler budur. Zarar gören dünya deniz ticareti değil, İsrail ticaretidir. İsrail ve ABD'de Yahudi lobisi bu durumu ellerinde bulunan medya gücünü de kullanarak her zaman olduğu gibi bir defa daha istismar etmeyi başarmış, Gazze'de insani yardım için bile karar veremeyen BM Güvenlik Konseyi Kızıldeniz için hemen karar verebilmiş ve bu karar Yemen'e saldırının sözde hukuki dayanağı oluşturulmuştur. Cinsel istismar ile suçlanan ve hapisane de intihar ettiği söylenen Jeffery Epstein'in artçı sarsıntıları ile sarsılan ABD'nin bu müdahale ile Epstein skandalının etkilerini hafifletmeyi amaçladığı öngörülebilir. Prens Andrew, Bill Clinton, Michael Jackson, Ebu Barak gibi isimlerin zikredildiği bu skandalın bir

ucunun MOSSAD'a dayandığı, Epstein'in MOSSAD ajanı olduğu söylentilerinin ABD ve İsrail'i zor duruma düşüreceği kesin gibidir. ABD ve İsrail, bu sisli havadan çıkış için yine güvenliğe sarılmışlar ve bu defa Kızıldeniz'de ortaya çıkmışlardır.

Yine, Güney Afrika Cumhuriyeti'nin hiçbir Müslüman ülkenin yapamadığını yaparak İsrail'i Gazze'de soykırım suçu işlediği gerekçesi ile Uluslararası Adalet Divanında açtığı davanın görülmeye başlanması bile ABD ve İsrail açısından varoluşsal risk taşımaktadır. Davaya Almanya'nın İsrail tarafında müdahil olma isteği ise Batı'nın çaresizliğini gözler önüne sermektedir. Bu davadan çıkacak sonuç ne olursa olsun Pandora'nın kutusu bir kere açılmıştır. İsrail'in daha önce de işlediği sabit olan suçları içinde davalar açılacaktır. İsrail'i işlediği sayısız suçlar nedeni ile ellerinden sürekli kan damlayan ABD'nin izleyeceği beklenmelidir. Güney Afrika'nın bu davayı açması, BIRCS üyesi olması açısından çok kutuplu dünyanın tek kutuplu dünya arasındaki bir savaşın devamı olarak görülebilir.

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/37547>

İsrail'in Gazze'deki 100 günlük yıkımına savaş suçları ve soykırım davası damga vurdu

İsrail'in Gazze'de yakın tarihin en yıkıcı ve kanlı saldırılarının üzerinden 100 gün geçerken savaş suçlarını içeren saldırılarda yaklaşık 24 bin Filistinli öldürüldü, 60 bin kişi yaralandı

İsrail, Gazze'ye 65 bin tondan fazla bomba attı

60 bin kişi yaralandı

439 bin evden 359 bini ya tamamen yıkıldı ya da tahrip edildi

388 cami ya tamamen yıkıldı ya da tahrip edildi

3 antik kilise büyük tahribata uğradı

390 okul bombalandı, 95'i tamamen yıkıldı

36 hastaneden 28'i hizmet veremez duruma geldi

2,3 milyon insanın yaşadığı Gazze'de 2 milyon insan yerinden edildi

Güney Afrika, 29 Aralık 2023'te BM Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'ni ihlal ettiği gerekçesiyle İsrail aleyhinde Uluslararası Adalet Divanında (UAD) dava açtı

Mahkemede sunulan kanıtlar arasında AA foto muhabirlerinin çektiği fotoğraflar da yer aldı

7 EKİM'DEN BU YANA

Hayatını kaybeden Filistinli sayısı

Çoğunluğu çocuk ve kadın

23.968

7.100 kadın

10.400 çocuk

● İsrail'in saldırılarının ardından Gazze'deki hasar yoğunluğu

DEAŞ-PKK: TERÖR ÖRGÜTLERİ İŞBİRLİĞİ

Prof. Dr. Fahri ERENEL
GÜVSAM Müdürü

İran'ın Kırım şehrinde Kasım Süleymani'yi anma törenleri sırasında yapılan saldırıyı DEAŞ'ın üstlenmesi bu örgütü yakından tanıyanlar ve kimin ürünü olduğunu bilenler tarafından inandırıcı gelmemiştir. Elbette DEAŞ yapmış olabilir. Buna fazla bir itiraz olmayacaktır. Öncelikle bu örgütün kuruluş nedenine ve kurduranlara bakmak gerekmektedir. Sonra da emperyalizmin bir numaralı temsilcisi ABD'nin korkulu rüyası olan ve ABD tarafından katledilen Kasım Süleymani'nin anma töreninin neden seçildiğini dikkate almak gerekir.

DEAŞ'ın kurulma amacı Irak ve Suriye coğrafyasında İran'ın bölgedeki etkinliğini azaltmayı ve kırmayı amaçlayan (mezhepsel güç olarak Şii karşıtı) Suudi destekli bağımsız bir tampon devlet veya üniter siyasi bir yapı oluşturmak olarak tanımlanabilir. Bu proje ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi ile de uyumlu görünmektedir.

DEAŞ'ın ABD ve takipçileri ile de mücadelesi sözdedir. Sözde bu mücadele, ABD'nin Suriye topraklarını işgal etmesine ve Irak'ta kalıcılığına neden olmuştur. ABD, bu gerekçe ile bütçesinden mali kaynak ile harp silah ve araçlarını sözde DEAŞ ile mücadele ettiğini belirttiği PKK terör örgütü ve uzantısı olan YPG ve SDG adı verilen yapılara, bu örgütlerin aracılığı ile de bu kaynakların DEAŞ'a aktarıldığı bilinmektedir. 13.02.2019 tarihli TRT Haber web sayfasında yer verilen aşağıda haber bu ilişkiyi doğrulayan çok sayıda habere sadece biridir. "Terör örgütleri arasındaki işbirliğinde özellikle silah ticareti öne çıkıyor. Amerika Birleşik Devletleri YPG/PKK'ya şimdiye kadar 23 bin TIR silah gönderdi. Terör örgütü ise bu silahların bir kısmını DEAŞ'a sattı. Bu nedenle DEAŞ'ın silah varlığının büyük bölümünü Amerika menşeli silahlar oluşturuyor".

Suriye ve Irak'ta ABD'nin izin verdiği ölçüde devletleşme sürecinde mesafe kat eden ve kontrolden çıkma aşamasında müdahale ile Bağdat'a az bir mesafe kala durdurulan DEAŞ, 2.0 versiyonu ile yeniden sahaya sürülmektedir. DEAŞ'ın sahaya sürülmesi için en büyük katkısı PKK-ABD işbirliği gerçekleştirmiş ve gerçekleştirmektedir. Türkiye'nin Suriye Kuzeyine operasyonu sonucu hapishanelerdeki DEAŞ'lıları serbest bırakan ve onları para karşılığı güvenli bölgelere nakleden PKK terör örgütüdür. Güvenli bölgelere nakledilenler şimdi karşımıza DEAŞ'ı yeniden çıkarmaktadırlar. Anadolu Ajansı web sayfasında yer verilen 15.10.2019 tarihli haber aralarındaki ilişkiyi gösteren diğer bir kaynak olarak dikkate alınmalıdır.

"Türkiye'nin operasyonu sonrasında Tel Abyad'da YPG/PKK teröristlerinin kontrolünde olan ve DEAŞ'lıları serbest bıraktıkları hapishanenin görüntüleri ortaya çıkmıştı. Güvenlik kaynaklarından edinilen bilgiye göre, varılan mutabakat kapsamında Türkiye'nin kontrolü sağlamaya hazır olduğu Tel Abyad'daki hapishanenin boşaltıldığı tespit edilmişti. Hapishane teröristlerce tamamen boşaltılırken yüksek duvarlarla çevrili binanın açık kapıları dikkat çekti.

YPG'li teröristlerin terk ettiği hapisshanede terör örgütü elebaşının posterleri ile çeşitli dosyalar da görüntülere yansımıştı”.

PKK'nın DEAŞ'a nasıl dayanak olduğu gösteren Suriye'nin Rakka şehrinden ellerinde silahlarla bir kamyonu bindirilmiş olarak gönderilen DEAŞ'lıların görüntüleri halen hafızalarımızdadır. BBC News Türkçe web sayfasında yer alan 15.10.2017 tarihli haber bu ilişkinin görüntülerle ispatlanmış halini bizlere göstermektedir. ABD destekli Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) yüzlerce IŞİD militanının Rakka'yı terk etmesi için yaptığı gizli anlaşma BBC tarafından ortaya çıkarılmıştır. “BBC muhabirleri Quentin Sommerville ile Riam Dalati, IŞİD militanlarını Rakka'dan tahliye eden kamyonların şoförleriyle konuşmuş, aralarında yabancı militanların da bulunduğu yüzlerce IŞİD'linin Rakka'yı SDG gözetiminde silahlarıyla birlikte terk etmesine göz yumulduğunu ortaya koymuştu”.

Türkiye Dışişleri Bakanlığı "PYD/YPG'nin Suriye'deki amacı DEAŞ'e karşı mücadele etmek değil, sahada gayrimeşru oldu bittiler yaratmak, toprak işgal etmek ve buralarda demografik yapıyı değiştirmektir. Söz konusu anlaşma, bir terör örgütüyle mücadelenin başka bir terör örgütüyle yürütülmesi halinde bu terör örgütlerinin eninde sonunda birbiriyle işbirliğine gideceği gerçeğinin yeni bir örneği olmuştur" diyerek bu işbirliğini kınamıştır.

Benzer işbirliğinin petrol konusunda da yaşandığı, YPG/PKK ile DEAŞ petrol ticaretini ortak yürüttükleri, Deyr-i Zor ve çevresinden YPG tarafından çıkarılan petrolün, DEAŞ tarafından pazarlandığı, gelirin paylaşıldığı, tutuklu pazarlığı konusunda da yakın ilişki içinde oldukları, 1 milyon lira ile serbest kalan DEAŞ elebaşlarından Ebu Halit El Suri'nin de onlardan biri olduğu, altın ve dolar karşılığı serbest bırakılan DEAŞ'lıların sayısı binlerle ifade edildiği, PKK/YPG'nin, DEAŞ'ı Türkiye'ye saldırı için taşeron olarak da kullandığı çok sayıda habere konu olmuştur. Zamanın İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun iki örgütün, 100 DEAŞ'ının serbest bırakılması karşılığında Türkiye'ye bir saldırı konusunda anlaşmış olduğunu ifade etmesi de bu ilişkileri doğrular niteliktedir.

ABD görünürde PKK/YPG'yi vekil olarak kullanmakta, ancak kurduğu DEAŞ'ı ise PKK/YPG şemsiyesi altında kullanmaya devam etmektedir. Türkiye, Lübnan, Suriye, Irak ve İran'daki her saldırının altında devlet terörünün bir numaralı uygulayıcısı ABD ve onun taşeronu olan iki terör örgütünün olduğu bir gerçekliktir. İki örgütü destekleyenler arasında diğer bir devlet terörünü ilke edinmiş İsrail'i saymamak eksik olacaktır. Bugüne kadar İsrail'de DEAŞ eylem yapmış mıdır dediğimizde karşılığı koskoca bir hayır olacaktır. İki terör örgütü ekmek ve suyunu verenlere ihanet etmemekte, istediklerinin sahada uygulayıcısı olmaya devam etmektedirler. DEAŞ'ın bugüne kadar Suriye'de İran milislerini, Irak'ta Haşdi Şabii ve benzeri Şii kökenli örgütleri hedef aldığı eylem çok nadirdir. İran içinde ise DEAŞ saldırısının son saldırıya kadar görülmediğini rahatlıkla söyleyebiliriz. O zaman DEAŞ, başka bir eylem ile varlığı göstermek yerine neden ABD emperyalizminin düşmanı olan Kasım Süleymani'yi anma törenini kana bulamıştır? Bu eylemi Irak veya Suriye'deki İran güçlerine karşı yapmamış, sivilleri katletmiştir? Bu örgütün hedefi İran Şiiliği ve İran olduğu bilinmektedir. Bu maksatla yapıldığı söylenebilir. Üstelik tam Türkiye-İran Cumhurbaşkanı görüşmeleri öncesi yapılması manidardır. Muhtemelen bu görüşmede PKK ve onun İran ayağı olan PJAK ile ortak

mücadelenin de masada olacağını öngördükleri için ABD/PKK'nın yönlendirmesi ile bu saldırıyı gerçekleştirdikleri düşünülmektedir. İki ülkenin ortak hareket etmesi ABD'nin asla işine gelmemektedir. İki güçlü devletin yakın işbirliği ve sahada ortak uygulamalar başlamaları PKK/DEAŞ'ın zayıflaması anlamına gelebilecek, bu durum ise ABD'nin taşeronlarını kaybetmesi ve en önemlisi Büyük Ortadoğu Projesinin bir kez daha kesintiye uğraması anlamını taşıyabilecek, DEAŞ'ın ortadan kalkması ABD'nin bölgedeki varlık nedeninin sona ermesi anlamına gelebilecektir. Bu saldırının tek sorumlusu DEAŞ değildir. PKK/PJAK ve elbette ABD/İsrail'de aynı derecede sorumludur. Türk askerlerine yönelik son Irak kuzeyindeki saldırılarda da bu işbirliğini aramak gerekir.

KAYNAKLAR

- <https://www.trthaber.com/haber/dunya/ypgpkk-ile-deas-arasindaki-kirli-isbirligi-artarak-devam-ediyor-404849.html>
- <https://www.aa.com.tr/tr/baris-pinari-harekati/bmnin-deasli-mahkumlarin-serbest-birakilmasindan-haberi-yokmus/1614813>
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-41992520>

DÜNYA EKONOMİK FORUMU (WEF)

Küresel Riskler Algı Araştırması-2024

Dezenformasyon, gelecek 2 yılda en büyük ve 1 numaralı küresel risk olarak görülüyor

2 YIL İÇİNDE

EN ÖNEMLİ KÜRESEL RİSKLER

1. Yanlış bilgi ve dezenformasyon
2. Aşırı hava olayları
3. Toplumsal kutuplaşma
4. Siber güvensizlik
5. Devletler arası silahlı çatışma
6. Ekonomik fırsat eksikliği
7. Enflasyon
8. Zorunlu göç
9. Ekonomik kriz
10. Kirlilik

10 YIL İÇİNDE

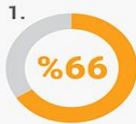
EN ÖNEMLİ KÜRESEL RİSKLER

1. Aşırı hava olayları
2. Dünya sistemlerinde kritik değişiklik
3. Ekosistemin çöküşü ve biyoçeşitlilik kaybı
4. Doğal kaynak kıtlığı
5. Yanlış bilgi ve dezenformasyon
6. Yapay zeka teknolojilerinin olumsuz sonuçları
7. Zorunlu göç
8. Siber güvensizlik
9. Toplumsal kutuplaşma
10. Kirlilik

2024'TE

KÜRESEL ÖLÇEKTE MADDİ KRİZ YARATMA İHTİMALİ EN YÜKSEK OLDUĞUNA İNANILAN 5 RİSK

Aşırı hava olayları

Yapay zeka tarafından oluşturulan yanlış bilgi ve dezenformasyon

Toplumsal ve/veya politik kutuplaşma

Yaşam maliyeti krizi

Siber saldırılar

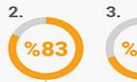

HALKIN BİLİNÇLENDİRİLMESİ VE EĞİTİMİ

KAPSAMINDA ELÉ ALINAN KÜRESEL RİSKLER

Yanlış bilgi ve dezenformasyon

Toplumsal kutuplaşma

İnsan haklarının erozyonu

Kronik sağlık koşulları

Sansür ve gözetim

Bulaşıcı hastalıklar

Yapay zeka teknolojilerinin olumsuz sonuçları

Devletler arası çatışmalar

İşçi kıtlığı

Kirlilik

15.01.2024

Kaynak: Dünya Ekonomik Forumu (WEF)

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/37571>

GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ (GKRY) VE ULUSAL MEKÂNSAL DENİZ PLANI

Prof. Dr. Fahri ERENEL
GÜVSAM Müdürü

GKRY'nin bölgede Türkiye ve KKTC'nin haklarını ihlal ederek ilan ettiği Münhasır Ekonomik Bölgeler ve ikili anlaşmalara ek olarak 20 Aralık 2023 tarihinde kabul ettiği “*Ulusal Deniz Mekânsal Planı*” ihlallerden bir yenisini oluşturmaktadır. GKRY'nin Türkiye'nin MEB alanını ihlali ve Kıbrıs Adası'nın bir bütün olduğu varsayımıyla KKTC'nin haklarını da görmezden gelerek adanın tümü adına kararlar almaya devam ettiğini görmekteyiz.

Deniz Mekânsal Planlama, gerçekleştirilmesi planlanan insan faaliyetlerinin, deniz alanlarının kullanımı ön planda tutularak güven ve çevreye uyum kapsamında yönetilmesine olanak sağlayan bir destek aracı olarak tanımlanmaktadır. Özellikle ortak deniz alanlarındaki rekabet ve bu rekabetin ekosisteme verdiği zarar konu edilerek, insan faaliyetlerinin deniz ekosistemi üzerindeki etkilerini azaltmak ve bölge kapsamında çatışmaya mahal verebilecek konuların yönetilmesini mümkün kılmak bağlamında planlanmış bir mekanizma olduğu söylenebilmektedir.

GKRY kabul ettiği planın temelini ekosisteme dayandığı ve plan ile enerji sektörü açısından sürdürülebilir bir kalkınmanın mümkün olabileceği ileri sürülmektedir. Ayrıca planın hidrokarbon arama ve sondaj faaliyetleri, deniz ticareti, taşımacılığı ve turizmi, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği gibi deniz ve denizciliğe ait pek çok faaliyeti düzenlemeye dair öncelikleri içeren bir talimatlandırma olduğunu söylemek mümkündür.

Rauf Raif Denktaş
KKTC'NİN KURUCU CUMHURBAŞKANI

12.01.2024

1924
27 Ocak'ta Kıbrıs'ın Baf bölgesinde dünyaya geldi

1941
Lefkoşa İngiliz Okulu'ndan mezun oldu

1944
Hukuk eğitimi için İngiltere'ye gitti

1947
Ada'ya döndü ve avukatlığa başladı. Sonrasında savcı olan Denktaş, 1956'da başsavcılığa kadar yükseldi

1958
1 Ağustos'ta Türk Mukavemet Teşkilatını kurdu

1963
1963 olaylarından sonra

1964
Londra Konferansı'ndan sonra Makarios tarafından istenmeyen adam ilan edildi

1967
Ada'ya gizlice girerken tutuklandı. Yoğun girişimler sonucu Türkiye'ye geri verildi

1968
Ada'ya giriş yasağı kaldırılınca Kıbrıs'a döndü

1970
Türk Cemaat Meclisi Başkanlığı'na getirildi

1970-1973
Kıbrıs Cumhurbaşkanı Muavini ve Kıbrıs Türk Yönetim Başkanı olarak görev yaptı

1975
İlan edilen Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin devlet ve meclis başkanlığı görevini üstlendi

1983
KKTC'nin ilan edilmesinin ardından kurucu cumhurbaşkanlığı görevine getirildi

2012
13 Ocak'ta organ yetmezliği nedeniyle vefat etti

Kıbrıs Türk halkının özgürlük mücadelesinde önemli bir yeri olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Raif Denktaş, **ömrü boyunca Kıbrıs Türk halkının bağımsızlığı için uğraş verdi**

Rauf Denktaş, Kıbrıs'ta adil ve kalıcı bir çözüm için yarım asrı aşkın süredir yürütülen müzakerelerde, **36 yıl Kıbrıs Türklerini temsil eden** isim oldu

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/37545>

Avrupa Birliği'nin direktifi ile hazırlandığı öne sürülen "Ulusal Deniz Mekânsal Planına" göre Kıbrıs Adasının çevresindeki deniz alanlarının kullanımına dair düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelere göre; "Kıbrıs'ın iç suları (temel çizgiye kadar) ve 12 deniz miline kadar olan karasuları (BMDHS tarafından tanımlandığı gibi) yaklaşık 13,968 km²'dir. Kıbrıs'ın Münhasır Ekonomik Bölgesi (BMDHS tarafından tanımlandığı şekliyle) yaklaşık 98,240 km²'dir. Kıbrıs Cumhuriyeti, Münhasır Ekonomik Bölgesi'nin sınırlandırılması konusunda Mısır (2003), Lübnan (2007) ve İsrail (2010) ile uluslararası kabul görmüş ortay hat/sivil mesafe ilkesi temelinde ve BMDHS'ye uygun olarak ikili anlaşmalar imzalamıştır".

KIBRIS TÜRK HALKININ ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNİN LİDERİ Dr. Fazıl Küçük

Hayatını Kıbrıs meselesi ve Kıbrıs Türk halkının özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine adanmış Küçük, bu uğurda büyük fedakarlıklarda bulundu

1906 14 Mart'ta Lefkoşa'da dünyaya geldi

1934 İsviçre'deki Lozan Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu

1937 Hekim olarak Kıbrıs'a döndü

1942 Kıbrıs'ta Türklerin sesini duyurabilmek amacıyla **Halkın Sesi** gazetesini çıkarmaya başladı

1943 Lefkoşa Belediye Meclis üyesi seçildi ve 6 yıl bu görevi yürüttü

1944 23 Nisan'da Kıbrıs Milli Türk Halk Partisini (KMTHK) kurdu

1955 Terör örgütü EOKA'nın eylemlerine karşı ilk önce Kıbrıs Türk Mukavemet Birliğini, daha sonra da "Volkan" adlı gizli örgütü kurdu

1959 17 Şubat'ta Londra'da yapılan konferansta Kıbrıs Türk halkını temsil etti ve 19 Şubat'ta Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluş anlaşmalarını imzaladı

1960 16 Ağustos'ta kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Yardımcılığına getirildi

1967 28 Aralık'ta kurulan "Geçici Kıbrıs Türk Yönetiminin" Başkanlığına getirildi

1984 15 Ocak'ta Londra'da tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirdi

15.01.2024

AR

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/37572>

GKRY'nin "Ulusal Deniz Mekansal Planı"nı ilan etmesi ile sorunlara bir yenisinin eklendiğini söylemek mümkündür. Çünkü bu plan ile GKRY'nin, Kıbrıs adasının deniz yetki alanı sınırlandırılması hakkında kararlar alarak, kendi Münhasır Ekonomik Bölgesini genişlettiği görülmektedir. Alınan kararlar doğrultusunda hem KKTC'nin varlığı görmezden gelinerek, GKRY'nin adanın tek söz sahibi olduğu imajı verilmiş hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin deniz yetki alanlarına bir ihlal gerçekleştirilmiş olmaktadır. Özellikle AB'nin direktifi ile hazırlandığı öne sürülen bu planın ilan ettiğinin aksine Kıbrıs adasının batı kesimlerinde Türkiye'nin de hakları bulunmakla birlikte, ada etrafında Kıbrıs Türklerinin de hakkı bulunmaktadır. Bu

sebeplerden ötürü bu planın hem Türkiye Cumhuriyeti hem de KKTC tarafından kesinlikle kabul edilebilirliği bulunmamaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği'nin enerji bağımlılığı bağlamında yaşadığı sorunlar da göz önüne alındığında, Doğu Akdeniz bölgesinde GKRY'ye birtakım avantajlar sağlayarak ve “*Ulusal Deniz Mekânsal Planı*” gibi bölgede güvensizlik ve çatışma doğurabilecek kararlar ortaya atarak, keşfi gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilecek olan zengin enerji kaynaklarına erişimi hedeflediği açıktır.

Doğu Akdeniz bağlamında kıyıdaş devletlerin deniz yetki alanı sınırlandırmaları konusunda adaletsiz hak iddialarına karşın adil çözümlerin bulunması oldukça önemlidir. Bu adil çözümlerin içerisinde Doğu Akdeniz'e kıyısı bulunan devletlerin yüzölçümleri ve kıyı uzunluklarının esas alınarak deniz yetki alanlarının sınırlandırılması, uluslararası hukuka göre hakkaniyet ilkesine uygun bir çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu şekilde bir çözüm yerine “*Ulusal Deniz Mekânsal Planı*” gibi taraflı ve hakkaniyet ilkesi ile ters düşen bir alan ilanı kabul edilirse, bölgedeki barış ve güven ortamının yerini çatışma ve rekabete bırakmaya devam edeceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca bu plana gerekli tepkinin gösterilmemesi durumunda Türkiye ve KKTC'nin egemenlik haklarını koruma bağlamında yeni tavizlerin verilmek zorunda kalmasına olanak sunacaktır.

YERELLEŞME VE ÜNİTER DEVLET

Prof. Dr. Anıl ÇEÇEN
ANKARA KALESİ – 349

Türkiye Cumhuriyeti yirmi birinci yüzyılın içine doğru ilerlerken, bütün dünyada yeni bir çizgide yerleşme rüzgarları estirilmektedir. Küresel emperyalizmin bütün dünya kıtalarına egemen olmaya çalıştığı ve bu doğrultuda geçen yüzyıldan gelen hegemonya rüzgarları estirilirken diğer yandan da bu durumun tamamen tersi bir doğrultuda yerleşme ve bölgeselleşme gibi yeni siyasal yapılanma çabaları ve girişimleri birbirini izler bir biçimde siyaset sahnesinin gündemine gelmektedir. Tam bu aşamada Türkiye Cumhuriyeti ulus devleti küresel saldırganlığın var olan ulus devleti kemirerek yok etmesi girişimleri yaşanırken, ülkemiz yeni bir yerel yönetimler genel seçimi dönemecini aşmak durumu ile karşı karşıya gelmiştir.

Küresel emperyalizm her yönden geliştirdiği saldırı mekanizmaları üzerinden yeni bir dünya düzenini oluşturmaya çalışırken, diğer yandan da yeryüzü kıtalarında yaşamakta olan on bine yakın etnik, dinsel ve de kültürel alt kimlikli grupların ortaya çıkışları ile yakından ilgilenmektedir. Bu doğrultuda küçük alt grupların dünya haritası üzerindeki yerleşimleri her yönü ile incelenerek, eskisinden farklı yapıda yeni bir düzene doğru üzerinde yaşadığımız dünya gezegeni yönlendirilmektedir. İşte böylesine bir yeni yaklaşım yeni dünya düzeni için ortaya çıkarılmaya çalışılırken ,yavaş yavaş ortaya çıkan yeni rüzgarların sonucunda dünya kıtalarının genel görünümü terk edilerek, var olan haritalar üzerindeki yerler, bölgeler ve benzeri diğer yerleşim merkezleri oluşturulmak istenen çok farklı bir yapılanma için, eski ulus devletlerin çatısı altından çıkartılarak var olan devlet sayısının iki yüzlü rakamlardan, iki binli rakamlara doğru ulaştırılması gibi bir arayışın, giderek yeryüzü sahnesinde gündeme oturarak siyasal oluşumların ve süreçlerin belirleyicisi olduğu görülmektedir. Büyük devletlerin yeni küresel saldırılarına tamamen ters bir yönde öne çıkan yerleşme ve bölgeselleşme oluşumlarıyla devletlerin büyüklükleri ortadan kalkarken, orta boy ya da giderek zayıflayan büyük devletlerin zayıflamaları sayesinde yeni yerel ya da bölgesel yapılanmalar daha küçük devletleşme oluşumlarının önünü açmaktadır.

Yerleşme kavramı insanlık tarihi boyunca her dönemde farklı içerikler ya da yapılanmaların yansıması ya da yönelişi olarak öne çıkarken ve dünya imparatorluklar çağını yaşarken bu devlet modelinin ortadan kalkmaya başlamasıyla ulus devletlere geçerken, yerellik ya da bölgesellik faktörleri beraberce gündeme gelmişler ama daha sonraki aşamada da nüfus artışları üzerinden her devlet kendi nüfusuna sahip olurken, aradan geçen üç yüz yıllık zaman dilimi içinde imparatorluklar sonrasında kurulan bölgesel yapılanmalarda ulus devletler ortaya çıkarak, yirminci yüzyıl dünyasını iki yüzü aşkın devlet oluşumu üzerine kurmuştur. İmparatorluklar geçen yüzyılın başlarında ulus devletlere dönüşerek parçalanırken, yirmi birinci yüzyılın başlarında da bu kez ulus devletlerin yerel yönetimlere dönüşerek, ya şehir devletleri ya da eyalet devletlerine dönüşmeleri gibi bir değişim rüzgarı bugünün dünya

düzenini zorlarken, yerelleşme ve bölgeselleşme akımları dünyanın her bölgesinde ortaya çıkarak, ulus devletlerin tıpkı yüzyıl önce imparatorlukların dağılmasında olduğu gibi, bölücülük ve çöküş senaryolarının gerçeklik kazanmalarına yardımcı olma aşamasına gelmiştir. Bugünün dünyasında küresel hegemonya ilişkileri giderek güçlenirken ulus devletlerin ortadan kalkmasına yardımcı olacak bir biçimde yerelleşme ve bölgeselleşme oluşumlarının da birbiri ardı sıra öne geçerek geçerlilik kazandıkları anlaşılmaktadır. Yirminci yüzyıl ulus devletler düzeni içinde geçip giderken, geçen yüzyıldan gelen bölücü ve küçültücü bazı siyasal oluşumların, devletleri şehir ya da eyalet parçacıklarına bölerek, her bölgede şehir ve eyalet devletlerinin bir araya geleceği bölgesel birlik ya da federasyon gibi yeni oluşumların devreye girdikleri göze çarpmaktadır. Bu doğrultuda geliştirilen yerindelik ilkesi üzerinden yerelleşme ya da bölgeselleşme oluşumları devreye girerken, var olan ulus devletlerin tıpkı imparatorluklar gibi dağılma sürecine doğru sürüklendiği görülmektedir.

Yerelleşme kavramı bugünün dünyasında Avrupa birliğinin oluşumu sırasında kesinlik kazanarak öne çıkmıştır. Küreselleşme ve yerelleşme süreçleri ikiz kardeşler olarak gelişmeler gösterirken, yeni dünya düzeninde ulus devletlerin yıpranmasına ve zamanla da ortadan kalkmasına giden gelişmeler birbiri ardı sıra öne çıkınca, geçmiş dönemlerden gelen siyasal yapılanmaların hızlı bir dönüşüme doğru sürüklendikleri bir ara dönem ortaya çıkmıştır. Küresel emperyalizm ulus aşırı sistemlerin yükselmesi için çalışırken, bir yandan da ulus altı daha düşük toplum yapıları içinde de gerek şehir devletleri gerekse eyalet yapılanmaları üzerinden var olan devletlerin ülkelerinin parçalı bir yapılanmaya doğru iteklendikleri görülmüştür.

İmparatorluk devletlerinin sahip oldukları büyüklüklerden yararlanarak hegemonya alanlarını daha geniş alanlarda geçerli kılmak istemeleri ile ulus devletleri koruyan bir mekanizma bir süre için yeterli olabilmiş ama zaman içindeki zorlayıcı baskılar nedeniyle yerelde var olan ve birbirinden çok farklı etnik ve kültürel özellikler aracılığı ile , toplumsal yapılarda karışıklıklara neden olan yerel alan özellikleri zamanla ulusal yapıların özelliklerini yıpratması nedeniyle sosyal karışıklıklara ya da kaotik ortamların tırmanmasına destek sağladığı için, siyasal açıdan yerelci yaklaşımların ya da yapılanmaların, ulus devlet düzenlerini ve bunların var olan üniter yapılarını yakından ilgilendirmektedir. Ulus devletlerin üniter yapıları ile yerelci yapılanmaların alt kimlikçi ve farklı özelliklere sahip olan konumları siyasal düzenlerin istikrarlı bir biçimde devam ettirilmeleri açısından sakıncalar yaratmaktadır.

Ulus ötesi büyük sistemlerin geçerli olan kültürel standartlarının kullanılarak üniter sistemlerin korunmaya çalışılması, girişimlerin çatışma ya da çekişmelere yol açmaması açısından yararlı olmaktadır. Küresel emperyalizm ulusal kimliklere ve devlet modellerine savaş açtığı için, yerelci yapılar ile özelliklerden yararlanılarak şehir devletleri ya da eyaletler üzerinden küçük

bölge devletçiklerinin oluşumları zamanla gündeme gelmektedir. Emperyal devletler kimlik hareketlerini tetikleyerek, normal seyri içinde ulus devletleri yıkıma sürüklemektedir.

Yerelci hareketler ve oluşumlar zaman içinde belirginlik kazanırken kültürel ve özgül kimlikler küreselci saldırıların sonucu olarak öne çıkartılırken, ulus devletlerin üniter yapılarının tehlike altına girdiği bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır. Küresel saldırılar devletleri zor durumlara düşürürken küreselleşme açısından devletler kaybeden duruma düşmektedir. Yerel ve küresel gerçeklikler giderek bir diyalektik ilişki sürecine doğru yuvalanıp giderken, karşılıklı etkileşimler yeni durumlar ve özellikler yaratarak zaman ve mekân içinde esneyen toplumsal bağlantıların yaygınlık kazanması ile biçimlenerek, siyasal ya da sosyal anlamda etkiler yaratabilmektedir. Yerel olaylar ve gelişmeler aynı zaman ya da mekân durumlarından uzaklaştıklarında ortaya çıkan yeni durumlara göre farklı önemler kazanmaktadır.

Gerçekleşen yerel olaylar ulus devletlerin üniter siyasal düzenleri açısından her zaman olumsuz etkiler yaratabilmiştir. Yerelleşme olgusu çerçevesinde aynı yerde bulunan ya da yaşamakta olan insanların benzer özellikler gösterdikleri bir doğrultuda küçük çevre birlikleri oluşabilmekte ya da bireylerin seçme ve karar verme özelliklerinin öne çıkmasıyla birlikte teknolojinin de destekleri ile, birlikte kendi bilişim ve bilgi sistemlerini kurma şansına sahip oldukları görülmektedir. Böylece yerel kültürler canlanarak geleneksel, dinsel ve siyasal değerlere dönüşürken, hatta çok küçük alanda etkinlik sağlayan marjinal kültürler bile yeniden dirilme fırsatı bularak, ulusların sosyal düzenini sarsmaktadır. Yerel kültürlerin canlandırılarak etkin olması sayesinde yerel özelliklerin toplumsal örgütlenme üzerinden ulusal özellikleri ve de bunlara bağlı olarak zaman içinde oluşmuş olan alt kimlikçi özelliklerin yaygınlık kazanmalarıyla, yerelleşme olgusu hız kazanarak güçlenmekte ve daha sonraki aşamalarda da yaratılan yerel kültürler üzerinden yerel devletçiklerin ortaya çıkmasına yol açan gelişmeler, siyasal gündemdeki yerini almaktadır. Ulus devletlerin kuruluşu ile geliştirilen ülkesel bütünlüklerin, dış desteklerle öne çıkarılan yerelcilik oluşumları aracılığı ile tehdit altına sokulması, dünya haritaları üzerinde yeni bazı çizgilerin öne çıkartılmasına yardımcı olmuştur. Yerellik ilkesi küresel eğilimlere karşı doğal bir tepki olarak gelişirken, aynı zamanda ulusal kültür değerlerini de yıkarak ve var olan dünya düzenini derinden sarsarak devlet sayısını fazlaştırmaktadır.

Avrupa Birliği süreci için her devlet bölge meclislerini oluşturmuş ve bölgecilik akımının öne geçmesiyle her bölge için yerel devletçilik uygulamaları eyaletleşme aracılığı ile devreye girmiştir. Bu durumda yerel topluluk üyelerinin hakları ve talepleri anlamında bazı ilkeler uluslararası ve bölgesel metinlerde yer alarak uygulamaya geçmektedir. Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik şartı 1985 tarihinde kabul edilerek, uygarlığın beşiği olduğu öne sürülen bu kıtada kamu düzeni yerel bölgeler üzerinden yeniden yapılandırılmıştır. Özerklik statüsüne

bütün Avrupa vatandaşlarının alınması ve tam anlamıyla halkın katılımı öngörülürken, Avrupa kıtasında yer alan bazı ulus devletler ile yerel yönetim yapılanması birlikte yürütülmeye çalışılmıştır. Yerel halkların hak ve özgürlüklerinin düzenlenmesi ile ilgili olarak 1992 yılında Maastricht anlaşması ile bu doğrultuda ikinci bir sözleşme üye ülkelerin katılımı ile kabul edilerek uygulama alanına getirilmiştir.

Yerel halklar ya da yapılanmalar ile ilgili daha sonra bir üçüncü adım atılarak Avrupa Birliği Kentsel şartı da kabul edilerek, merkezi yönetimlerin yanı sıra bir de yerelleşme olgusu benimsenmiştir. Avrupa bölgesel yönetimleri kurulu buldukları bölgenin yerel koşullarına tam olarak uyum sağlayacak biçimde örgütlenirken, yerellik olgusu öncelik kazanmaktadır. Bölgelerin yasal düzenlemeleri sırasında merkezi devleti temsil eden başkentler ikinci planda bırakılarak, kentlerdeki hukuk düzenleri vatandaşların hak ve özgürlükleri üzerinden yönlendirilmeye çalışılmıştır. Avrupa kentlerinde yaşayan Avrupa vatandaşlarının her türlü hak ve özgürlükleri öncelikle sağlıklı bir çevre yaratmak açısından, Avrupa hukuk belgeleri ile güvence altına alınmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Avrupa vatandaşları her türlü hak ve özgürlükleri güvenli bir biçimde kullanabilmektedir. Yerel yönetimlerde etkin yurttaş katılımları ile demokratik ortamlar yaratılarak güvence altına alınmaktadır.

Avrupa ülkeleri sahip oldukları jeopolitik konumlarına göre hareket ederek kendi hukuk düzenini kurarken, yüksek düzeyde bir siyasal özerklik düzeyi elde edebilmek çizgisinde yoğun girişimlerde bulunmaktadır ve bu nedenle var olan temel kamu düzenine uygun bir biçimde merkezi düzeni tamamlayıcı bir biçimde, bazı ülkelerde yerel yönetimlerin merkezi yönetim ile yan yana gelerek ortak çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Avrupa'nın önde gelen ulus devletleri olarak Almanya, Fransa, İtalya gibi bu geleneği temsil eden büyük devletlerde merkezi yönetim öncelikli kamu düzenleri bulunmaktadır. Bazı yerel yapılarda valilerin hak ve yetkileri genişletilerek yerel hak ve özgürlükler kısıtlanabilirken, diğer yerel yönetim bölgelerinde bunun tamamen tersi bir çizgide bir yol izlenerek merkezi yönetim ile valilerin hak ve yetkileri sınırlanabilmektedir. Yasal ve de siyasal çizgideki özerkliklerden birisi öne geçerken diğeri geride kalabilmektedir.

Avrupa Birliği bir kıtasal devlete yönelirken otuzdan fazla devleti kendi çatısı altına alarak bir model geliştirmeye çaba gösterirken, ABD ve Kanada gibi Avrupa dışı devletler kendi özel konumlarına uygun bir biçimde merkezi ve yerel otoriteler arasındaki ilişkileri düzenleyerek kendi gerçeklerine uygun düşen bir biçimde kendilerine bir çizgi çizebilmektedirler .Son yıllarda batı ülkelerinde yapılan yönetim reformları sırasında ,katılımcıların sahip oldukları hak ve özgürlükler genişletilirken, merkezi yönetimin otoritesi sınırlanarak demokratik açılımlara daha geniş yer vermek gibi bir çağdaş uygulama bilinçli bir biçimde uygulama alanına getirilmektedir.

Fransa’da yasal özerklik artırılırken, siyasal özerklikte bunun tersi bir çizgide siyasal özerklik sınırlandırılabilir. Kanada’da yerel özerklik sınırlı kalırken yerel yönetimler yeterince desteklenmemektedir. Bu ülkede belediye örgütlerinin sınırlı kalması yeterince örgütlenmemesi, yerel hizmetlerin yürütülmesinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ise kendisine bağlı elliden fazla yerel yönetim yapılanması olduğu için yerelleşme açısından bir federal devlet olarak büyük bir potansiyeli merkeze bağlı olarak yönetmektedir. Bu büyük ülkede bir genellemeye gitmek mümkün olmamakta ama her eyaletin bölge koşulları, yapılan yönetsel yapılanmalarda öncelikli olarak ele alınmaktadır. Merkezi devletin kaynak aktarma konusunda istenen düzeylerde olmaması gibi durumlarda, yerel yönetimler devreye girerek merkezin eksiklerini tamamlamaya çalışmaktadır. ABD yerel özerklikler açısından düşük hukuk düzeyi göstererek aşırı masraflarla zayıf kalırken, siyasal özerklik açısından orta özelliklerde kalmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti bir ulus devlet olarak kurulduğu için bütünüyle üniter bir yapılanmaya sahiptir. Merkezi devletin sahip olduğu sınırlar açısından bir bütünleşme söz konusu olduğu için üniter devletler çatısı altında yerel yönetimlere daha az yer verilir. Üniter devletler açısından devletin birliği ve bütünlüğü esastır ve bu doğrultudaki bir yaklaşım ile anayasal hukuk düzeni kurularak yola çıkılır. Dünyada bulunan devlet tipleri arasında üniter devlet modeli en fazla görülen ya da karşılaşılan bir özel model olarak siyasal alanda gündeme gelmektedir. Latin kökenli batı dillerinin hemen hemen hepsinde var olan üniter kavramı tek, tekçi ya da tekil sözcüklerinin anlam karşılığında bütünleşmiş bir siyasal yapıyı ya da devlet modelini temsil etmektedir.

Latince kökenden gelen bu kavram, merkezi noktada kurularak, devletin bütün siyasal sınırları içinde bulunan toprakları ya da alanları kapsayan tek merkezli bir siyasal düzeni ifade ederek, merkezdeki bütünleşmiş güç potansiyelini temsil eden tek kutuplu ve siyasal sınırları ile bütünleşmiş devlet yapılanmasını temsil etmektedir. Genel olarak parçalı ya da çoklu devlet modellerine karşı çıkan üniter devlet bütüncül bir yapılanmayı temsil ederek devreye girdiği zaman, ortaya çıkan devlet tipini tek ya da basit devlet olarak görmek mümkündür. Üniter devlet modeli içinde devletin ülke, ulus, egemenlik ve örgüt gibi unsurları ile bir bütünlük yaratılmaya çalışıldığı için devletiyle ve milletiyle kaynaşarak bölünmez bir bütün haline gelen ya da tek bir bütün olarak çeşitli unsurları bir arada tutan siyasal yapılanmanın adı üniter devlet olarak öne çıkmaktadır.

Üniter devlet modelinde devletlerin her temel unsurundan birer adet olmalıdır. Bu nedenle temel unsurların birden fazla olması bu devlet modeli içinde söz konusu olamaz. Tek devlet, tek anayasa, tek bayrak, tek ülke, tek ulus, tek dil ve tek hegemonya gibi değişik alanlardaki

devlet unsurlarının tek bir siyasal bütünü oluşturmak üzere dile getirildiği, ortak devlet biçimine kamu hukuku alanında üniter devlet adı verilmektedir.

Üniter devlet düzenlerinde devletin tek ve bir bütün olarak hukuk devletiyle düzenlenmiş bölünmez bir bütüncül hukuk düzeni yapılanması söz konusudur. Her devletin üzerinde kurulu olacağı bir toprak parçasına ya da bir alana ülke unsuruna sahip olabilmek açısından tek vatan ilkesi çizgisinde gereksinme vardır. Bir üniter devlet içinde hiçbir unsur tek başına bir anlam ifade etmez ama bunların hepsi kuruluş modelinin içinde oluşturdukları bütünsellik ile yaratılan bir devletin unsurları olarak siyasal güç boşluğunun doldurulması sırasında bütünlüğü tamamlamak açısından birbirleriyle bir araya gelerek bir siyasal sentez oluşumu olarak kurulmakta devleti ortaya çıkaran ya da yaratan bir oluşum operasyonunun parçalarıdır.

Tek başına bir anlam ifade etmeyen devletin yaratıcı unsurları bir araya getirilirken, bir bütünün parçaları olarak yeni kurulmakta olan devletlerin temel dayanak noktası olan parçaları öne çıkarılırlar. Her devlet kuruluşu sırasında yasama, yürütme ve yargı olarak üç temel güce dayanarak ortaya çıkmaktadır. Bu üç esas hukuk kaynağı olarak öne çıkan yasama, yargı ve yürütme, diğer temel unsurlar gibi üniter devletin çatısı altında tek ve güçlü bir biçimde düzene konulmak durumundadır. Üniter devletin kurulu bulunduğu başkent, merkezi devletin ana noktası olarak var olurken devletin anayasasına göre örgütlendiği örgütlenme merkezi içinde bütün devlet unsurlarının bir araya gelerek birbirlerini tamamladıkları bir büyük siyasal organizasyon olarak, var olan ulus devletlerin dünya siyaset sahnesine çıkmışlardır. Devletlerin siyasal merkezinde örgütlenmeler tamamlanırken her temel unsurun sırasıyla dikkate alınması ve diğer unsurları bir araya getirerek bütün parçaları ile üstün bir güç merkezi olarak kurulmakta olan devlet yapılanmasının, her devletin kuruluşu sırasında bütün unsurları kapsayan bir karma yapılanmanın, unsurların birbirlerini tamamlamasıyla öne çıkartılması gerekmektedir. Bir ülkenin oluşturacağı hukuk devleti çatısı altında kurulacak kamu düzeninin her yönü ile tamamlanması öncelikli olarak gerekmektedir.

Kuruluş sonrasında ülkelerin kamu yönetimi yapıları kurulabilmektedir. Bütün devletler sahip oldukları hegemonya gücünü kamu hizmetlerini gördüğü sırada kamu kurumları aracılığı ile örgütleyerek kurabilmektedir. Üniter devletler aynı zamanda ulus devlet niteliği taşıdıkları için ulus devlet yapılanmasının daha güçlü bir biçimde gerçekleştirilmesinde önemli rolleri üstlenebilmektedirler. Dışa doğru bakıldığında ulus devletler ile üniter devletler iç içe bir konumda kendilerini savunabilmektedir.

Her ülkede çeşitli bölgeler bir arada bulunduğu için yer olarak ifade edilen küçük alanlar ile bölge olarak isimlendirilen büyük alanların konumu, ülke içindeki coğrafi ve jeopolitik toprakların durumuna göre belirlenebilmektedir. Daha küçük yerler yerellik ilkesi çerçevesinde ele alınırken, işgal ettiği alan olarak daha geniş yerlerin bölge olarak tanımlandığı durumlar,

birbirlerinden farklılık göstermektedirler. Bunların içinde çok kalabalık ve geniş alan sahibi yerler için gelecekte eyalet ya da bölge devleti gibi siyasal yapılanmalar düşünülebilirken, daha küçük ve nüfusu fazla olmayan küçük yerleşim yerleri için de ya şehir devleti ya da semt yönetimi veya bu kırsal alan düzenlemeleri için de köykent, tarım kent biçiminde toprağa bağlı yerel yönetim yapılanmaları öne çıkabilmektedir.

Avrupa kıtasındaki orta çağ dönemi ve bunun uzantısı olarak derebeyliklerin uzantısı olarak öne çıkan köykent ya da tarım kent adıyla kırsal alandan kentsel alana doğru yerleşim ve yönetim birimlerinin birbirini izleyerek yaygınlık kazanması ,yerellik olgusunun yeni idari birimleri farklı boyutlarda ele almasına giden yollara doğru gelişmeler göstermesini sağlamıştır .Bir Asya devleti olarak Rusya yerel alanlarda Şuralar oluşturarak ideolojik bir imparatorluk olarak Avrasya kıtasının boş bölgelerine doğru yayılırken ,gene bir başka Asya devleti olan İsrail iki dünya savaşı sonrasında merkezi topraklarda, Kibutz ve Moşav gibi köykent ya da tarım kent yapılanmalarına yerel düzen yapılanması çizgisinde uzanarak, merkezi coğrafya da ele geçirerek işgal ettiği topraklarda köykent ve tarım kent benzeri yerel yönetim yapılanmalarını öne çıkarıyordu.

Merkeze bağlı topraklarda geniş alan örgütlerine gidildiği aşamada merkezi yönetim ile ülkenin çeşitli bölgelerinde yer alan değişik ya da farklı yerel yönetim modelleri de uygulanmaya çalışılmıştır. Rusya ile İsrail'in de geniş alan kapsamlı örgütlenmelere yönelmesiyle birlikte, her iki imparatorluk girişiminin eski Osmanlı topraklarına yönelerek bu alandaki kent ve kırsal alan yapılanmalarına öncelik vermişlerdir. Has, Zeamet ve Tımar ismiyle üçe bölünen Osmanlı tarım düzeni çerçevesinde kırsal alanlarda kentsel alanlara paralel bir düzeyde ele alınarak kamu yönetiminde kentsel ve kırsal yerleşim düzenleri dengeli bir biçimde yayılıyordu. Bugünkü köy ve semt düzenlemelerine gelene kadar, Osmanlı devletinde kapitalizm öncesi bir kamu düzeni kurulmaya çalışılmıştır. Fabrikaların olmadığı bir kırsal düzen içinde Osmanlı devleti de toprağa bağlı üretim düzeni kurmuş ve daha sonra da bu tarım merkezlerindeki beyliklerin beslediği askeri birlikler ile hem savaşlara karşı ülkeyi savunmuş hem de kırsal üretim ile ekonomik gereksinimler karşılanmıştır.

Her devletin ayakta kalmak ve varlığını savunarak sonsuza kadar devam edebilmek açısından toprağa bağlı üretim düzeni Osmanlı devletinin yirminci yüzyıla kadar savaşarak ayakta kalmasını sağlamıştır. Geniş alanlarda dağınık bir biçimde yaşayan halk kitlelerini besleyerek ve onları zaman içinde cephelerde askerlik görevleri veren Osmanlı yönetimi, büyük imparatorluğu ayakta tutabilmek için yurt düzeyinde toprak ve tarım düzeni ile varlığını sağlam temellere oturtmuştur. Uygulamada köy, semt, ilçe, il ya da kent veya büyük şehir gibi yerel yaşam düzenlerini araziye uygun yerel yönetimlere çevirerek, devletler sahip oldukları kamu gücünü yaşam düzenlerine dönüştürerek, genel ve merkezi kamu düzeni içinde yerelliğin

gerekli kıldığı kamu düzenlemeleri ya da hizmetlerinin yerine getirilmesi doğrultusunda idari düzenlemeler yapabilmektedirler ama ülke ve kent belediye meclislerinin aldığı kararlar çerçevesinde, yaptıkları kamusal alanlar ile ilgili kararlar alarak yasa ya da yasama yerine geçebilecek hukuk yaratma yetkilerine tam olarak sahip kılınmamışlardır.

Bir üniter devletin çatısı altında kurulmuş olan yerel yönetimler her zaman için merkezi kamu düzeninin yönetimi altındadırlar, bu nedenle de hiçbir zaman yasama ve yürütme yetkileri bulunmadığı için yerel yönetimler hiçbir biçimde üniter devletin tek yapılı statüsünü ortadan kaldıramaz. Milletın temsilcilerinin meclise girerek yasama çalışmalarına katılarak etkili olmaları, vatandaşların yetkileri dahilindedir. Yerel yönetimler yasa çıkartamaz ama kamu hizmetlerinin yerel uygulamaları ile kararlar alabilir ya da yönetim esasları belirleyebilirler. Yerel yönetimler yasalara uyarak kendi alanlarında hareket edebilirler ama hem yasalara hem de merkezi alanda yer alan devlet birimlerinin aldıkları kararlara da uymak gibi bir zorunluluğa sahiptirler.

Ulus devletlerin anayasalarında var olan üniter devlet yapılanması hem büyük alanlarda bölgecilik hem de daha küçük alanlarda gereksinme olarak gündeme gelen kamu hizmetlerinin karşılanması sağlayacak bir biçimde, yerellik ya da yerelcilik uygulamalarını öne çıkarabilmektedir. Yerel yönetim birimleri üniter merkezi devleti parçalayan ya da ona alternatif olacak biçimde bir yönetim gücüne sahip değillerdir. Üniter devleti tamamlayan ve kamu hizmetlerinin yoğunlaşması ve artan gereksinmelerin karşılanması halk kitlelerine ulaşırken, bunların daha üst düzeyde yerine getirilmesi için oluşturulan yönetim birimleri üst düzeydeki makamlara bağlı bir biçimde çalışırlar.

Bu gibi birimlerin kurulmasına karar verme yetkisine sahip olan üst düzey birimler, yerel yönetimler üzerinde vesayet makamı olarak denetim görevlerini yerine getirerek, merkezi üniter devletin ana organ olarak varlığının ve teklığının korunmasını sağlarlar. Bu duruma benzer bir biçimde ülke unsuru gibi millet unsurunun da oluşturulması sırasında halk kitleleri arasında din, dil, ırk ve de etnik ayrımlar hiçbir zaman yapılmaz. Üniter ulus devletler de devlete vatandaşlık bağı ile bağı olan herkes, eşit bir statü altında hem devletin korumasından yararlanır hem de hak ve özgürlükler alanında diğer insanlarla birlikte kamu hizmetlerinden eşit seviyede yararlanabilir.

Ulusal ve üniter devletlerde hiçbir zaman hiç bir grup için özel uygulamalar yapılamaz. Merkezi devletin tekelinde bulunan ulusal egemenlik hakkı her grup için eşit biçimde kullanılır. Üniter devlet sadece yerel ayrımcılıklara dayanan yerel federalizmi değil korporasyonlara dayanan federal yapıyı da reddeder. Yerel olmayan federalizme verilen ayırıcı bir isim olarak korporatif federalizmi de üniter devlet reddetmektedir. Tarikatlar, cemaatler ya da etnik gruplar açısından da korporatif federalizm anayasal eşitlik statüsüne uygun olarak her türlü ayrıcalıklı bir

uygulamaya karşı çıkmaktadır. Üniter devlette egemenlik gücünü elinde tutan merkezi devlet her türlü ayrıcalığa karşı çıkarak, anayasal eşitlik ilkesini korumaktadır. Tek devlette tek egemenlik hakkı kullanılırken, vatandaşlar arasında ayırım yapılamaz.

Üniter devletler genel olarak merkezi bölgede alt yapılarını sağlamlaştırdıktan sonra, ulusal sınırlar içinde kalan bütün ülke toprakları üzerinde devletin ve milletin güvenliğini korumak üzere çeşitli güvenlik önlemlerini alabilirler. Üniter devletlerde bütün devlet unsurları üniter yapı ile uyumlu bir biçimde uygulanarak devletin içinde birlik ve bütünlük korunabilir. Üniter olmayan bileşik yapıları devletler bazan parçalı yapıda unsurlar ile karşı karşıya geldikleri zaman, devlet içinde çelişkilerin çatışma yarattığı ve bunların zamanla ülke çapında bir devlet krizine giden yolu açtığı görülmektedir. Ulus devletlerdeki üniter sistemlerin devlet içinde uyum ve dengeler sağlayarak var olan siyasal organizasyonun sürekliliğini sağladıkları görülmektedir. Üniter devletler birden fazla anayasa ve hukuk düzenlerinin geçerli olmadığı bir sistem olduğu için, siyasal istikrar ve güvenli bir gelecek için gene üniter devlet sistemlerine geri dönülmesi gerektiği, birçok çağdaş devlette ve onların yönetimi altındaki toplumlarda yaşanan olaylar ile ortaya çıkmıştır. Türkiye Cumhuriyeti bir ulus devlet olarak kurulduğu için, ulusal kurtuluş savaşının başlangıcından bugüne kadar sürekli olarak bir üniter devlet yapılanması içinde olmuş ve bu coğrafyanın imparatorluk ahalisini gerçekçi bir biçimde ele alarak sonraki dönemlerde merkezi coğrafya da alt kimlik çatışmalarını önlemiştir.

Yerellikten başlayarak özerklik görünümünde bugüne kadar bugüne kadar devam edip gelen merkezi devlet yapılanmasına karşı çıkış politikası, zaman zaman olaylar karşısında tırmanarak eskisinden çok daha sert bir tutuma dönüştüğü zaman, bu bölgedeki savaş lobileri büyük devletlerin desteğini alarak her türlü sıcak çatışma ile birlikte savaş senaryolarını tırmandırdıkları anlaşılmaktadır. Avrupa yerel yönetimler şartı yetki idaresi görünümünde yetki paylaşımını gündeme getirdiği için, üniter devletlerin merkeziyetçi konumunu ortadan kaldırmaktadır. Bu doğrultuda hizmette yerellik ve halka yakınlık gibi adımlar atılmaya çalışılmıştır. Böylece ulus devletlerin üniter yapıları ortadan kaldırılırken, yeni dönemde ulus devletler yerine eyalet devletleri modeli geçerli kılınmaya çalışılmaktadır. Bu yüzyılda devlet sayısı 200'den 2000'e doğru artırılırken, yerellik ilkesi üzerinden üniter devletlerin parçalanmaları gündeme getirilmektedir. Bunun sonucunda hem ulus devletler hem de uluslar ortadan kalkacak ve parçalı bir yapılanma içinde alt kimlikler aracılığıyla dünyada iki bin eyalet devleti gündeme gelecektir.

Kızıldeniz'deki gerginliğin gölgesinde Yemen'deki hakimiyet haritası

Yaklaşık 10 yıldır İran destekli Husiler ile Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyonun desteklediği hükümet güçleri arasındaki şiddetli çatışmalara sahne olan Yemen'de, yoksulluğun giderek artmasıyla birlikte açlık ve yetersiz beslenme de günden güne yayılıyor

Son dönemde Kızıldeniz'de yaşananlar

- Husiler, İsrail'in Gazze'ye saldırılarına karşılık Kızıldeniz'deki ticari gemilere yönelik eylemler gerçekleştiriyor
- Çok sayıda gemicilik şirketi Kızıldeniz'deki seferlerini durdurma kararı aldı
- ABD, Husilerin saldırılarına karşı 18 Aralık'ta çok uluslu misyon oluşturulduğunu duyurdu

16.01.2024

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/37589>

Afrika'nın unutulmuş soykırımı

Namibya

19. yüzyıl sonlarında Almanya tarafından sömürgeleştirildi

1904

Yerli Herero halkı, mızraklarla donatılmış savaşçıları ile Almanlara karşı isyan başlattı

Almanların sert müdahale ile bastırdıkları isyanda Hereroların yüzde 70'i katledildi

Hererolar çöle sürülürken çölde yaşayan Nama halkı da isyan başlattı

Hererolar ile aynı akıbeti paylaşan Nama halkı, nüfusunun yarısını kaybetti

1904-1908

Nama ve Herero katliamları Avrupa sömürgeciliğinin en kanlı örnekleri olarak tarihe geçti

1990

Bağımsızlığını kazanmasının ardından, Almanya'nın gerçekleştirdiği soykırımı tanınması için girişim başlattı

Başkent
Windhoek

Yüz ölçümü
824 bin km²

Nüfus
2,6 milyon

2004

Namibya'ya bir ziyaret gerçekleştiren Almanya Kalkınma Yardımları Bakanı soykırımı kabul ederek özür diledi

2011

Almanya yerli halka ait 20 kafatasını iade etti

2021

Berlin hükümeti, Namibya'da işlenen suçları soykırım olarak kabul etti, tazminat ödemeyi kabul etmedi

16.01.2024

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/37593>

TAVSİYE EDİLEN YAYIN

Tarih boyunca teknoloji ve ilerleme el ele yürüyen iki kavram olarak değerlendirildi. Teknoloji çoğu zaman gücü elinde bulunduranlar tarafından yönlendirildi, ancak her zaman toplumun yararı gözetilmedi. Bugün teknoloji küçük bir grubun kontrolündeyken, iktidar ile teknoloji ilişkisini yeniden düşünmek elzem.

Daron Acemoğlu ve Simon Johnson bu ilişkiyi tarihsel süreçte ele alıp teknolojiye gözetim değil, demokratikleşme aracı olarak yeniden yön verilmesi gerektiğini savunuyorlar. Ekonomi ve tarihten ustalıkla süzdükleri bilgiler ışığında yeni bir vizyon öne sürüyorlar.